

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN JAB

HÚT THUỐC LÀ

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ
HUE

CÙNG CÁC BẠN ĐỘC GIÁ VÀ
CÁC BẠN MUA NĂM

Công việc P. N. T. S. từ trước
nay có bị bắt giam tại Thừa
Phủ nên P. N. T. S. phải tạm định
bản lề lầu. Vậy xin các bạn độc-giá
cùng các bạn mua năm chịu phiền
chờ khi nào có sự ra sảnh tiếp
tục xuất bản.

PHU-NƯ-TUNG-SAN

Lễ dân quốc khánh niêm của Tàu
Ngày 10 Octobre người Tàu làm
lễ kỷ-niệm dân quốc Trung-hoa
tục gọi là Song-tháp, để ghi nhớ
quân cách-mệnh khởi nghĩa ở Vũ
xương. Ở Huế các phố khách trù
đến đóng cửa nghỉ buôn bán, treo
đèn, kết hoa, tối cũng có múa
+ thiên cầu s. Tuy vậy năm nay vì
trời mưa lát nên lễ không được
long trọng bằng mọi năm.

Người minh năm nào cũng như
năm nay, đi xem chép đường.

còn tranh-chấp nhau mà nhiều khi
lầm cho Mỹ phải + một nhoc s. Vì
vậy các nhà tài phiệt ở đảo Man-
hatton (Trung-lâm-diểm New-york)
mà nhất là hai vị triệu phú Mor-
gan và Jay Gould vẫn muốn sắp
đặt sao cho các kẻ mắng họ minh
công nhau hợp tác để thua mản
nguyên vong của mình. Họ liên
phái kế thừa hành là O. Young đến
giao kí-hoac mới cho các chính-
phủ Hết-quốc (kí-hoac Young), và
ở chức nên nhà Quốc-Tổ Thành-
Thường Ngan-Hàng rồi linh-khoa
buôn-diện. Nhìn vậy Mỹ chỉ đưa
vào vấn đề bởi thường mà mua lại
lịch minh đó thôi. Liết quoc Áo
châu đối với mành lệnh của ông
tiễn dò-la, bao giờ lại giám không
tán phung mà cuộc tài phết hợp
tác thành lập cũng bắt đón mà ra rây.
(Còn nữa)
H. D.

NGHỆ-AN
(QUÝNH LUU)

Mượn thế làm ụy

Ngày 4 tháng Octobre ở làng
Thạch cầu, huyện Quỳnh Lưu có xảy
ra một lầm kinh bi thảm, tưởng
nên thoát lại đây cho các nhà trách
niệm nghe biết :

Có 10 người, cả trai cả gái, đi bái
cùi về. Đến khôi sở doanh Cầu giát
để mượn tiền thuốc thì mấy người
công việc nặng nề như gánh cối
đẩy xe và nharti là đương lúc trưa
nắng thì người ta thường bay hát
bô, ấy cũng là một cách làm cho
vui đê dò nhoc. — Lên Hồ Xuân
Thú người ở làng ấy (Thạch cầu)
làm lính phu sô doanh Cầu-giát,
nghe tiếng hát bèn xách gậy chạy
theo đánh. Bánh người này từ ròi
thì đánh người khác, ai cũng rách
tay, rách nón, bị thương tì có
hai người bị trọng thương. Hai
người này (một người không biết
tên, còn một người tên là Văn ở
một làng với tên Thủ) bị lost đầu,
máu ra như xối. Bà mẹ tên Văn thấy
con mình bị đánh tan nhanh như vậy,
thay + mang hiền Thủ đến cứu.
Tên Văn chạy vào trinh ông Đoàn,
song gấp lùi ông ngũ, người vợ
ông đuổi ra. Thế là phải chịu !!!

Đi! những kẻ thù hành mượn
thi làm uy như vậy có phải là một
điều không can-thiệp đến minh-dâu,
sao mà nhà trách nhiệm không xé
tén?

Một người biết chuyện lai cảo

HÀ-TĨNH

(THAC-HÀ)

Không gian mà bị phạt thì
có oan không?

Ngày 25 tháng 8 Annam, kỵ - 2
đi qua phủ Thanh - hà, thấy nhiều
người dương ngài than van và sự ức
khô, hỏi thì có người thuật chuyện
rằng : « Nguyễn 18 tháng chạp Annam
năm ngoái, Cửu Linh người làng
Đông thương huyện Can - lộc, làm
đơn đưa lên Sở kêu rằng :
Đông - Kinh làng chàng tôi (làng
Thương nguyên xã Ch - kinh) trộm
gach của y và làm lỗ nứt mít, và thông
trò nước, lát đáng đùa dồn ở trong nhà
với dân làng phải, phải phủ, và
phái huyện Can - lộc, và khám xét

trong nhà tên Kinh không được vật
giết. Đến ngày 20 tháng 8, lại dẫn
phó phái, thông lại Ng-khắc-Quang, lệ mục Đường-Nhuận, và 8,9 tìn già
nhão của y đã khấp láng chung tôi,
lập bết áo hò, kiêm khắp trong nhà
ngoài đồng, chỉ được 5,6 viên gach
song không phải gach chay, và y doan
khai & lòn ráng gach y có dấu chữ
M. Lúc ấy vẫn có thị thành biến tin
về trình phủ. Ngày 22, quand tôi Đặng
Kinh vào phủ, hỏi mua gach và không
khai mua của Trần-Hi, người
làng Cái-lương huyện Can-lộc. Rồi
quản báo một tên sĩ lây giấy mục
thảo ra một tờ giấy, bảo Kinh
diêm chỉ vào đó, rồi tha cho về,
chẳng để diêm chỉ xong, tên sĩ ấy
nói rằng : « Anh đã nhận có lấy
gach của cửu Bình, trong tờ diêm
chỉ còn chối chi nữa », (cách phân
dân ngay dồn thế !) Đặng Kinh biết
bị lừa, bèn nháo dồn xuống sông
loạn tự tử, người ta vớt lên,
Quan phải bắt 1,5 - trường nhon
Kinh về nhà 2,3 ngày mới tìm,
từ đó về sau quan không doi Kinh
nữa, quan lại doi hào lào làng tôi
là Nguyễn-Nhật, Trần-Mậu, Đặng-
Vàng, phò-ly Trần-Quách, Đặng-Hi
Nguyễn - Thịnh, Đặng - Thủ, và
giam + phủ hơn 15 ngày, quan biểu
rằng : « Cái làng chúng bay không đồng
với tên Đặng - Kinh án trộm gach
của cửu Bình, cho nên khám xét
không ra, vày chúng bay phải bồi usus
là giá 12000 viên gach, thời cho về ».
Song làng chúng tôi không biết lấy
đâu mà bồi, quan phủ bắt làng
chúng tôi khai di cung lai, 3 lần,
cũng không ai nhận chí chả, rồi
quản mời tha cho về, sau lại bắt
Trần-Hi vào phủ giam 4 - 5 tháng.
Trần-Hi cũng khai là gach cũn
chợ y nếu đê lai mà y hàn cho
Kinh chia không phải ăn trộm
của ai. Việc đê 8, 9 tháng rồi, hôm
nay quan đòi chúng tôi (la Đặng
Kinh, Nguyễn-Nhật, Trần-Mậu, Đặng-
Vàng, Trần-Quách, Đặng-Hi, Nguyễn
Thịnh, Đặng Thủ) bảo rằng : « Sao
đê làm ác Đặng Kinh trộm gach
thập, không cho nạp thư và mấy
người, và thi truy tố bắt thập,
người thi thất thập, không người
nào khai chả, còn phải bắt cho Cửu
Bình 39000 năm ». Chúng tôi vẫn ch

không có người ta thi cãi khốn
nán đó để tránh khỏi đưọc.

Ta đang nghe ngagi như thế, thoát
nghe là rõ một lồng thang bê
con & phía sau lưng ta, rủi dân bị
tì một cái khóc rầm lên, ta xoay
đầu lại, biết rằng nàng Nữ-hiép đã
đến ; việc đầu đã có kẻ lùi hối
đá, ta cũng không rảnh ngó lời
thứ khai bá đê ; lát đài chạy sang bên
đường lớn xem thi thang trên đường
lớn có một người con gái, hình
dạng như người con gái THANG-
ÁV đã nói hôm trước, phái phò di
lai. Ta không dám ngó cho tận
mặt, song dân trong vòi trong dinh
thang ban ta lấy một lồng giày (leat-
te) nát áo ngoài bô uốn tái áo, và
minh đang giày ; HÀI-DỨC NO-IL
cũng cầm một cái danh thiếp nát
tay, trong con mắt bệnh của nàng,
xem có vẻ rụt rẽ thận, song cũng
theo bạn ta đang giày lên, không
tri nghĩ gì. Người nữ-hiép vừa đến
cửa thi bạn ta bước tới đứng ngay
trước mặt chỉ mỉm bắc tag chào hỏi
và nói : Qui nǚ lang thang thi cáo

kêu chẳng thấu đáo nên ngồi dậy
than thở ».

Ký giả nghe câu chuyện như
thế, nghĩ mà đau lòng cho bạn
đau bị oan khò kia, nên thuật rõ
như trên, để cho quan trên biết
cái oan của dân.

Lai cảo

(BẮC-THO)

Tiêu thẳng sao lại dập cong ?

Tông Văn lâm năm nay, đường
tự Ich dập từ làng Thái yên lên
tới chè Giaky. Đầu tháng sáu Annam
thấy chánh phó tổng di tản
dường, thời tiêu đường thẳng, rồi
đến nay mới sút dập lại dập
dập đường cong. Hồi ra thời mới
biết là các thay chờ các nhà dien
chỗ, kè it người nhiều cho xong ;
nay dập, lại chỗ dập chỗ không,
nhieu chỗ xát mò mả ra làm đường,
chẳng chịu dập ở ruộng, nhuong
ruộng đã tiêu mà khỏi dập đó, có
phải vò cát đâu ! ! Nghĩ có chan
không ?

Dân số lại lai cảo

TOURANE

Mở phòng khám bệnh riêng
Ông Trần - dinh - Nam kề từ 15
Octobre 1929 nghĩ làm việc nhâ
khem bệnh riêng.

QUẢNG-BÌNH

(QUẢNG-NINH)

Chứa bệnh mà chôn sống !

Ở làng Văn - là thuộc phò
Quảng-ninh, có một người dân
bà gác kia, có một người cháu
trai đê có vợ, cách một tháng
đây bị bệnh dau nặng, chạy
thầy thuốc đã lành rồi, nay di
hỏi thế nào mà thầy bói lại
nói : « Chú mày mắc bệnh sinh hũm,
tay lành như vây, nhưng cũng là
lành đê đê thôi, chứ con + tình +
dương còn deo quen bên cháu mỵ,
còn có ngày bệnh lại phát, phải
rước thầy pháp mà cúng trừ tinh ».
Vậy cho nên ngày 24 tháng 8 Annam
mùa ta mới rước thầy cúng, thầy
pháp lại bay ra caen thon sống,
cứng liệm bỏ người lại, rồi bùi
huyệt bỏ xuống chôn.

Thương thay cho người minh,
đau không biết lo lót thuốc mà
nóng, chỉ lo di bói di cảng. Bói thi
ra ma, không ma thi thầy bói cũng
thầy pháp làm sao mà sống đặng ?
Sao không chịu nghĩ một chút mà
còn đê cho người ta phỉnh gạt như
thế ? Coi chừng mà quả đât không
thấy, chứ hai con tình + thầy
bói và thầy pháp + nó giết có ngày !

T. H.

QUẢNG-NAM

(FAIFOO)

Lai chuyện Tiên long

Câu chuyện Tiên Long-Thiên-Long-Đoàn
bản-bản ban đầu vẫn có nhiều bài bản
đau, song sang ngày thầy ban cho họ
Tiên-Long càng nhiều mà những bài
lai lại càng chả thấy ai đê mít đâu, nên
tại nay không buồn nỗi đến nữa. Vì vậy

này thường được lai cảo và câu chuyện
này mà cũng miễn dìng. Nay được bài
hà cáo riêng của ông Nguyễn-Bang, có bài
mới nêu xin dìng sau này :

L. T. S.

Tôi tên là Nguyễn-Bang ở làng
Mỹ-xuyên-tàu, huyện Duy-xuyên, có
góp mội suất cho anh đầu tiên tên
Huynh-Cát ở đồng làng. Góp từ tháng

2 Annam năm ngoái đến tháng 6

(kè có tháng nhuận) được 14\$00 ; có
vay 20\$00, sau mỗi tháng góp 0\$84

tùn lót và 2\$00 cộng là 2\$84 ;

tháng nay cũng góp vậy. Đến 20

tháng 7 Annam năm nay đến phần

vay trả lại (viết này có một

người chết và một người ra họ),

lêno như lời ông chủ sửa lại

chương trình góp mội vay mội thi

tôi có thè vay được 26\$00. Thủ mă

tôi có việc cần kiếp đến nói vay

thì anh đầu tiên nói trả trả.

Thế

thì tôi không thè tin được nữa, tôi

xin định góp, kè từ ngày 20 tháng

8 Annam. Vậy có đổi lời cho các

bạn chơi bộ cài lương đặng rõ.

Nguyễn-Bang lai cảo

PHÚ-YÊN

(TUY-HÒA)

Hành khách ném dè

Hôm 25 Septembre 1929 kỵ giả
& Sông-cầu vào Tuy-hòa di chiếc
xe camion số 1830 của Ông Ng-
đèn, kỵ hàn Phan-Mỹ Linh Bình-dịnh.
Chiếc xe này hôm đó chở công co
đơn 3000 kgr. : trên xe là
hơn 20 con heo, lại thêm dừa, mít
v.v., hai bến xe thi đeo heo già và
người, & trong thi hành khách chở
chất không chở cưa quay. Vì
nặng quá mà xe cũng không được
tối nén từ đê độ chừng 5 km thì xe
hỏng (khi thi hư cái này, khi thi
hư cái khác) phải ngừng lại chờ.
Lần nào chờ cảng lâu, mãi dài
ba giờ đồng hồ. Ký giả phải mất
hết nửa ngày và một đêm mới
Tuy-hòa còn hành khách ở Phú-Mỹ
thì mất ba ngày. Đọc đường hành
khách cùng thi vật phải nhìn dõi/gá
chết đê nhiên). Có người phản bội
với chủ-xe và chauffeur, xin chia
lại cho lữ đê mà đi. Họ này trả
lại rằng : « Không nén, nén ai có
cho mượn thi mòn chia được 12 người,
không có vát chi quan hệ chí lấy cù
nhé đê đâm ma và đâm cười.

lò thi cho chúng tôi may di... »

Bố sắm xe chở hàng và khách mà
lâm hường như thế, cầm hàng và
khách giao đường, làm ngắn trê
sự buôn bán của người ta như thế
mà chủ xe và chauffeur xem như
chuyện chơi, nói dồn. Nghe có lẽ
không ?

Hành khách ném dè ý vậy !!

T. n. C.

BẮC-KỲ

HANOI

Hội chợ Hà-nội
Kỵ Hội chợ năm nay sẽ mở tại
Hà-nội trong khoảng tháng
tháng Décembre. Năm nay xú Nam
đường Quần-đảo cũng đem dò dẩn

Hiện nay đã làm riêng một gian
nhà để dành cho người các xứ ấy,
cô có Sellager và một vị qui quan
do phò Toàn-quyền Nam - đường
Quần-đảo phái sang.

Năm ngoài dò cửa xú ấy được
thiên hạ hoan nghênh lắm, thi chắc
năm nay ta sẽ lại được xem nhiều
thứ đẹp hơn vậy.

(B. P. 9 Octobre)

NAM-KỲ

SAIGON

Một vị tán trạng sư Annam
Bản báo mới được tin rằng Ông
Đương-văn Giáo-cụ lồng lý Đức
Nhà Nam vừa mới nhận chức phó
trạng sư giúp Ông Espinet. Ông sinh
trưởng tại Mocay. Du học Pháp 12
năm, chuyên hai khoa văn chương
và luật. Ông đã bằng luật khoa tiến
sĩ, có làm trạng sư tòa Thượng thẩm
Paris năm 1928.

GIA-DỊNH

Lại còn xét nhà và bắt người
Bữa 25 Septembre 1929 có lịnh
và Ông có bắt nhau lên tại
làng Trung-hưng, tổng Bình-thạnh
Hà, Gia-dinh đậu xe hơi ngang nhà
tên Trần-tử-Trương. Tên Trần-lên
xe hơi đắc tội nhà này rồi sang nhà
nó, lực rèt và bắt được 12 người,
không có vát chi quan hệ chí lấy cù
nhé đê đâm ma và đâm cười.

Dưới đây là thuở
đi đàng, Phòng
khi gió táp mura
chan bát thời.

tanh có chép và từ tay minh là
khôn ngoan, không có thè lây sặc
mạnh mà làm cho nó chiến phục,.edu
đè bắc quan di sao ? báu nay không
khác gì nó đã kỵ mít đê chiến
cung & đê đay rì. Nô chè ta sao đê
một mìn, cù bắn đều hỏng ; ta
cết đê cho nó đát gò tu mản, thi
mít không thè nêu thoát ra ngoài
hòn trời lười đát của ta đưọc. Hòn
hòn giờ khôn phái tri nghe gi, cù
mít nghe gi đát mít đát mít

Khi hòn nay nêu nghe yên. Nòng HÀ-
DỨC bị trét qua một trán iết
chiết, trong lòng có hót áy nay,
kịp nghe mấy cùn hòn la nít, cù
hót hót hộp trong lòng cù vè yêm
lòng, đén nít.

Nghe nói vụ bắt này lối 50 người mà vì mắc vắng mặt nên bắt chưa hết, trong 12 người bị bắt thì 5 người đã bị bắt một lần trước.

Tại chợ cầu bảy giờ những người có bờ thô lát ai cũng phép phòng lo sợ không biết mình có tên trong số bắt hay không nên di kinh chỗ ẩn cung nhiều.

Kiến-dân
(Thần-chung)

AI-LAO PHONTION

AI là bà con?

Bà con mìn nhân được một bức thư riêng của bà đưa tri mà nói là Trần-vân-hoa và Trần-thi Lan là bà con, và tin đang như sau này:

Thân phụ tôi là M. Trần-vân-Lao
Số tuổi đã ly trần bửa 28 tháng tám
năm nay tại mồ Phontion.

Cha tôi người làng Bình-mươi, tổng Pho-ha, huyện L-ô-thúy, tỉnh Quảng-binh, qua đất Lào buôn cũn nù, làm sapper ở hảng Messagerie Fluviale 20 năm, kết duyên với mẹ tôi tên là Mme Nguyễn-ti-Thanh (con ruột M. Hai Loan ở Việt-nam) sinh được hai đứa con là tôi và con em tôi. Nay tôi được tam tuồi, em tôi nay 8 tuồi. Năm 1927 cha tôi về làm ở ngõ cũ Phontion. Mẹ tôi lâm bệnh từ trần.

Cha tôi có lấy một người vợ lẽ, người ấy cũng thương em em tôi hết sức. Đến ngày 10 Septembre thi cha tôi tho biến, di tôi phải đưa cha tôi lên nhà tang lễ Phontion.

Đến bửa 28 Septembre thi cha tôi từ trần. Ngày đưa em tôi tôi theo gi tôi, còn tôi thi theo vợ chồng M. Thuốc (Electricien à Phontion) làm đường từ. Hiện ngày nay anh em tôi không cha không mẹ, và cũng không biết bao con ruột ngoài ở đâu.

Vậy xin hàng lén báo, ai là bà con đồng quê quan với cha tôi hoặc là mẹ tôi, nếu muốn hỏi thăm đến anh em tôi về sự gì thì viết thư cho M. Lê-thúy-Thuốc Usine Electrique à Phontion Pak-Habour.

Có vở: Trần-ngoè-Dương lại cảo

THE HÀO LÀ DÂN-QUYỀN???

Muốn cho hiểu biết thi nên
muối cách DÂN-QUYỀN CHỦ-
NGHĨA của TÔN-VÂN. Giác
quản hủ xã-ray đã xuôi hàn
áp thứ III, giá 0\$20.

Toàn bộ 3 quyển cộng giá
0\$50, có gởi bán tại hàn-quán
và các lịnh.

Chú ý! Chú ý!

AI là chủ nem ban thuộc bắc
CHIN và SÝNG; nên tim dân lâm
QUÂN THẮNG & đường CANTON
NAIS N 7K-KU FAIFO là một nhà
buôn bán thuộc bắc, tạp hóa, cước
cầu, trù danh từ xưa chí nay trái
đã 20 năm dù trên đường kinh-đè
ai ai đều nghe tiếng; Bản si bán li
giá cả phải chăng, ai ở ta muôn
bồi già cả gi, vẫn long trả lời ngày.
Xin kính mời quý khách chiêu đãi.
Chú nhân kính cáo
QUÂN-THẮNG

GIA-BÌNH GIÁO-DỤC

(NGUYỄN-VÂN CỦA QUẢ-BÌNG-VÂN,
SỨ-KIẾM-TÙ-DỊCH)

Tiếp theo)

CHƯƠNG THỨ HAI

Những cách giày của cha mẹ
(tôi đều nêu dưới)

1) Cha mẹ thấy trẻ con, lời nói
viết làm, hoặc có điều gì sai, thì bỏ
giận ra sân mặt; đứa nào có
tinh xảo, thi trong mắt mà ngó, tự
nhien nó biết sự; không cần la rầy
mà sau nó cũng không dám có điều
sai như trước nữa.

Trẻ con gặp việc gì, nên làm hay
là không nên làm, nó không tự định
dược, vì nó chưa từng trải, mà
lòng trái lần này là dầu. Cái đường
dầu lần, nó thí nghiệm có hai cách:

một là ném thử, hai là suy xét. Thủ
nem thử nào? Tức là ném xác

nhép của cha mẹ day đó; nếu lúc đầu

mà không chả ý, thi cha mẹ con cái
trong một nhà, tiếp xúc với nhau

cũng không thành ra vẻ gi, mà

mỗi hồn cái qui tắc trong gia đình.

Cha mẹ đối với con, lời khen và
lời mắng, không nên làm dụng; làm
dung thi không có công hiệu
Dâng khen mới khen, dâng mắng mới
mắng thi lời khen có giá trị, mà lời
mắng mới có oai lực. Vây khuyên

người làm cha mẹ phải cởi dì lời

khen lời mắng trong bụng như một

vật quý báu, khi nào dâng dùng sẽ

đem ra. Thêm thoáng như đứa trẻ

con trong một ngày mà có dâng ba

việc dâng khen, hoặc dâng trẻ con

trong một ngày mà có dâng ba việc

dâng mắng, sẽ cũn gi phái khen phái

không châp phâ, dâng dâng

không dâng phái châp dâng

Trẻ con dâng với tay khách,

thường thường ban đầu cười dâng,

sau thời khinh suối, lô rá cài trang

thái lòn mít và lòi; nếu rây cha

me sẽ kêu lên nó (đều nay nêu

giay trước), khiến nó tư biêt, đợi

sau khinh di rồi, sẽ quay giay nó;

không nên trong lúc khinh cón

ngồi đó, mà to tiếng mắng nại khinh

cho khinh ngồi không yên. Vâi lại

nếu quay mắng gấp trong lúc dâng

thời những đứa trẻ biêt xấu hổ mà

bi nhục trước mặt đồng người, sao

cũng không cùi in ridi mà phái khobe;

nó khobe mà cha me lại cảng giubo;

lúc đó, cha me, trẻ con và tay khach

ba bên đều mít cả thù vui, không

thanh ra vẻ gi. Ta dâng thấy cái

khich khy luôn luôn. Trong việc xâ

hội, giao tế cũng có quan hệ, không

nên xem như một việc nhỏ trong

nhà khinh suối, thi dâng dâng

khinh suối, y là nhờ bình thời cha

me giay sùn mới được.

7) Lúc trẻ con đang ăn, đầu cõ

dâu gõ sỏi quay, cũng nói nhẹ nhẹ

điều sau kia rồi sẽ rân quở; không

nên quay mắng giữa bữa ăn, khiến

tú khobe mà sinh nghe, có thể bài

dến sự tên hàn. Nếu dâng anh

nhó kí ôi, thi thái dâng cho ăn, đợi

thi khoe rông trong thâk sê cho ăn

Vâi khoe vua ăn, không những

ngán rông, đường ve sinh, mà nước

mát châp rông ngach xem cũng

không nà. Còn như trong khi ăn

mì râi làm bù chén bù dinh, lúc bây

giờ long no đang kinh khiep, không

nên quay mắng liên.

CHẤT CỎ-thụ Ở

Không-Lâm

Nói đến Văn-hóa cõ thi abot là
nước Trung-hoa, mà nói đến Văn-hóa
Trung-hoa thi Không-Lâm là
một nơi kỳ niệm rất sâu xa, rất quan
trọng, trãi mấy ngàn năm như một
không có chia chay, thi không
trong nói Không-Lâm là, là một cây
cỏ thụ trân quý nhất trên thế giới;
ai cũng biết thâ. Nhưng có một cái
lịch sử rất lạ là trong mấy ngàn
năm nay có mấy lần khô chay mây
lần tươi sống lại không rõ có quan
hệ gi với vận hội hay không, song
thât là một sự dâng ghi chép.

Ông Bác-sĩ Trần-Hoàn-Chương
thuật rằng: Cây Cỏ-thụ này trãi mấy
đời Châu, Tần, Han, Tần, giao một
ngàn năm đến đời Tần-lịch-Đô năm
Vĩnh-gia thứ ba khô một lần; đó
là lần khô thứ nhất. Trái ba trăm
năm, nhở con cháu họ Không
giết mà không chay phâ, đến đời
Tùy Cung-đế năm đầu Nghia-Ninh
lại sống lại, nhánh lá tươi tốt, được
năm mươi mốt năm. Đến đời Đường
cao Tôn năm Càn-phong thứ ba lại
khô, là khô lần thứ hai. Trái ba trăm
năm, nhở con cháu họ Không
giết mà không chay phâ, đến đời
Tống-nhâng Tần-năm Khoa-huân
lại sống lại, nhánh lá tươi tốt, được
mười mốt lặp di lặp lại, ghi chép y
theo những lời thầy dạy, không khâ
não dám biện luận cho ra lè, y chính
thât là một lối giáo dục chỉ làm cho
dân-tộc suy-nhất, cái thi phán đoán
chay lối tinh-huân.

Cái nhán thứ nhâ là thời gian.—
Trong những vấn đề bất luận về
xâ-hội hay sinh vật học, thời gian
là một cái ai áo rất quan hệ. Hạt
cát mà làm nên bã cát, 16 bão mà
làm gián chay gi? Ý kiêu
và tin ngưỡng không phải bởi
không dung mõi cõ; nhưng y kiêu
và tin ngưỡng hiện tại, thường là
con của y kiêu và tin ngưỡng quâ
khô, và me đê ra y kiêu và tin
ngưỡng tưống lai, nhưng khâ
cũng nâ-le cho thời gian cõ. Chẳng
cõ cái chê dô nào trong một ngày
mà xuất hiện được. Nhưng cái id
chê chinh-trí và xâ-hội là cát
kết quả của nhiều lối khy gây-nhâ.
Cái chê dô phong kiến và cái chinh

thâ quan quyền-dân châu-dâu phái trai
qua dâng mây khô khy mồi hành-lâp,
và trong cái thời gian chờ đợi, biêt
hao nhanh sự biến lòn dâng.

Cái nhán thứ ba là các cuộc id
chê chinh-trí và xâ-hội.—Vâi cát
nhâ này khy già dâng dài trong
bâi « Hành phic và lin ngưỡng của
dân-tộc » doi khai noi: phán
nhưng dâng gi mà dân-tộc không
không khâ hành-lâp. Cát dâng
dâng mây khô khy mồi hành-lâp,
và thời gian chờ đợi, biêt hao
nhau sự biến lòn dâng.

H. H. N. dịch

TẠP-THUẬT

BẢN VỀ DÂN-TỘC

IV.—Các cái duyên nhân-lâm
thay đổi y kiêu và tin ngưỡng
của dân-tộc

Trong mấy bài báo về dân-tộc, ta

chỉ nói về đường tinh-thần. Cái y-kiêu
và tin ngưỡng của một dân-tộc nghĩa

là một da số nhân, chẳng
khác gi y kiêu và tin ngưỡng của cá
nhân: cõ khai-thâ hành-sân-xa
mà xuất hiện, và xuất hiện rồi
lần lần lại, vinh-viễn được; mà

cũng có lát không thâ dâng vông
mà phải thay đổi liên-vong. Xét

trong căn do của sự thay đổi y thi
ta sẽ thấy mấy cái nhán sau đây:

Cái nhán thứ nhâ là phong-tuc

lưu-truyen. — Phong-tuc lưu-truyen

ky là tất cả y kiêu, tin ngưỡng và

của dân-tộc, thi cái danh mới khô
phụ cái thiêt, và mới có thê cái-tri
dân-tộc dược. Vây thi những chỗ
đó xâ-hội và chinh-trí cũng làm
rung động dược dân-tộc, vì nêu chỗ
đó mà không thỏa hợp thi dân-tộc
chắc phải cỗi dậy và khán-cự, ky
cho y kiêu và tin ngưỡng của mình
dược thẳng mới thâ.

Cái nhán thứ tư là giáo-dục.—

Xưa nay những tay dâng ra bô-bao
cô-dều nô, việc kia ở các dân
tộc đều là những tay có kiêu-thâ

rộng, và tất cả đều trai qua một
buổi trên ghê-hoc dường. Tuy cát
hoc hiêu giáo-dục không thâ
thay lu-cach dân-tộc, vi dân-tộc
chay ánh hưởng ở gia-dinh và xâ
hội nhiều hơn, nhưng cũng bô
ich nhieu cho phan-kien-thâ, và nhô
đó mò mang dược cái nô suy-nghí,
cái-tri phan-doan của dân-tộc ra.

Cho dược như vậy thi giáo-dục
phải là chay cho họi-thâ và dâng
buộc dân-tộc nô-lê theo những tu
trưởng nhai dâng của phâ này phái
khác, nô lung p'âi chay trọng v
dâng suy-nghí phan-doan. Môt vj
thuong-thay bô hoc nước Phap Jules
Simon vura là một nhâ chinh-tri và
triết-hoc trai danh, cát nói: « Học

nhâm mât lập di lập lại, ghi chép y
theo những lời thầy dạy, không khâ
não dám biện luận cho ra lè, y chính

thât là một lối giáo-dục chỉ làm cho
dân-tộc suy-nhất. Cát giáo-dục phái
cho chay chinh-minh-nang cao-trinh-dô
của dân-tộc, và đưa loài người cho

mau-dâng cát-dâng.

Môt cát duyên cát-sau xa kẽ trên
là mây-cát du-en, cát-thiết-yêu, trong
muôn ngân cát-khac, thường làm

cho dân-tộc hâp-thu những tu
trưởng môt lâ, và bâi bâc tu tu

khac, cũng như người làm nòng
sứa soạn dọn dẹp, môt vât dâng
cho ngày sau cát-hai giob-dinh dâng
gio xuâng cát-thê nô lô lô lô.

Nhưng tu tu truong môt thay này
và môt bâi bâc tu tu khac, cũng như
người làm nòng sứa soạn dọn dẹp
phai khâ hành-lâ. Nhưng dô cát là
cát kêt-quâ khâ bát-một; sau lung cát
kết-quâ khâ lâm-sâ. Cát kêt-quâ khâ lâm-sâ

nhau kêt-quâ khâ lâm-sâ. Cát kêt-quâ khâ lâm-sâ

nhau kêt-quâ khâ lâm-sâ. Cát kêt-quâ khâ lâm-sâ

nhau kêt-quâ khâ lâm-sâ. Cát kêt-quâ khâ lâm-sâ</

